

Samverkan kring personer med riskbruk, missbruk och beroende

Överenskommelse mellan Region
Örebro län och kommunerna
i Örebro län

Samverkan kring personer med riskbruk, missbruk och beroende

Överenskommelse mellan Region Örebro län och kommunerna i Örebro län

Framtagen av: Tarja Nordling - Vårld och folkhälsa, Karin Sonnerstedt - Kumla kommun, Unni Johansson - Karlskoga kommun, Ann-Christine Olofsson - Örebro kommun, Stefan Stjernström - Beroendecentrum, Örjan Andersson - Psykiatri, Sven Röstlund - Närsjukvården

Beslutad av: Chefsgrupp för samverkan social välfärd samt vård och omsorg

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Målgrupp	4
3. Syfte	4
4. Mål.....	5
5. Effekter	5
6. Förutsättningar för samverkan	5
7. Länsövergripande verksamhet	6
8. Tvister	6
9. Giltighet och uppföljning	7

1. Inledning

I proposition 2012/13:77 framgår att landsting och kommuner har ett gemensamt ansvar för missbruks- och beroendevården, såväl förebyggande som behandlande insatser. Från den 1 juli 2013 har landsting och kommuner en skyldighet att ingå överenskommelser om samverkan med varandra. Ansvaret att samverka och teckna överenskommelse om samarbete i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel, och från den 1 januari 2018 även spel om pengar, framgår av 5 kap. 9a § socialtjänstlagen (SoL) samt 16 kap.3 § hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Personer med missbruks- och beroendeproblematik har ofta problem inom flera olika livsområden. Huvudmännen ska därför i samverkan bidra med sina kompetenser. Insatserna ska utgå från nationella riktlinjer Vård och stöd vid missbruk och beroende, Prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor, och från kunskapsstöd Behandling av spelmissbruk och spelberoende.

Till stöd för samverkan mellan huvudmännen finns en organisation med ett politiskt specifikt samverkansråd, chefsgrupp samt inom kunskapsstyrning en styrgrupp inom psykisk hälsa och under den en arbetsgrupp för missbruk och beroende. Den här överenskommelsen sorterar under *Överenskommelse om samverkan inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, elevhälsa, e-hälsa och kunskapsstyrning mellan Region Örebro län och kommunerna i Örebro län*

2. Målgrupp

Målgrupp är barn, unga och vuxna med riskbruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Särskilt prioriterade målgrupper är, enligt regeringen, personer med missbruk och beroende och samtidig psykiatrisk och/eller somatisk sjukdom, barn och unga som själva har missbruk och beroende eller lever i familjer där det finns missbruk, våldsutsatta kvinnor, gravida kvinnor, personer med funktionsnedsättning och personer med utländsk bakgrund.

3. Syfte

Syftet med överenskommelsen är att tydliggöra huvudmännens ansvar i enlighet med lagstiftning, nationella riktlinjer och nationella rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten för att upptäcka, förebygga och för vård och stöd vid riskbruk, missbruk och beroende.

Huvudmännen förbinder sig att utifrån sitt uppdrag organisera sina verksamheter så att syfte och mål med överenskommelsen får genomslag i praktiken. Respektive huvudman har ansvar för att den egna personalen uppnår relevant kompetens enligt evidens och nationella riktlinjer.

Den enskildes behov av samverkan ska styra och ingen enskild ska hamna mellan huvudmännens olika ansvarsområden och därför bli utan den hjälp han eller hon behöver.

4. Mål

1. Huvudmännen ska arbeta för en ökad samsyn kring enskilda och gemensamma ansvarsområden, rutiner och regler samt individens behov av vård och stöd.
2. Huvudmännen ska systematiskt arbeta för att tidigt upptäcka och åtgärda riskbruk, missbruk och beroende och stödja förändring av levnadsvanor, inom primärvård, den psykiatriska och somatiska vården samt inom socialtjänstens verksamheter. Där det bedöms relevant ska en screening göras och rådgivning erbjudas.
3. Huvudmännen ska verka för god tillgänglighet av vård och stödinsatser. Det gäller vid såväl förstagångskontakter som vid återbesök och i samband med återfall.
4. Rutiner för sammanlänkning av andra mer kvalificerade och långtgående insatser i de fall man bedömer att den enskildes problem är omfattande ska finnas.

5. Effekter

Barn, unga och vuxna som tillhör målgruppen ska:

- Få vård och stöd för sitt riskbruk, missbruk eller beroende
- Få tillgång till insatser på rätt nivå
- Få en sammanhängande vård
- Vara delaktiga i och ha inflytande över sin vård

6. Förutsättningar för samverkan

Samtliga vårdenheter inom Region Örebro Län och inom kommunernas socialtjänster ska vara införstådda med det ansvar som åligger var och en att upptäcka, förebygga och ge vård- och stödinsatser till personer med riskbruk, missbruk och beroende samt deras anhöriga. Länets kommuner har olika förutsättningar utifrån samhällsstruktur, befolkningsstruktur och geografiskt läge vilket betyder att lokala eller länsdelsvisa överenskommelser kan se olika ut i länet. För framtagande av dessa finns [Underlag till överenskommelse för att förebygga och behandla riskbruk, missbruk och beroende i Örebroregionen.](#)

Samtliga personer som behöver samordning mellan huvudmännen omfattas av Rutin för samverkan vid utskrivning från slutenvård. Om den enskilde begär eller samtycker till det ska respektive huvudman kalla den andra till SIP-möte (samordnad individuell plan) om behov finns av insatser från båda huvudmännen. Rutiner för detta finns på <https://www.visamregionorebro.se/>

Psykosociala insatser ingår i båda huvudmännens uppdrag. Ansvaret utgår då ifrån vem den enskilde sökt stöd hos och den enskildes behov av insatser i övrigt. Ibland är den psykosociala insatsen en del i eller ett komplement till medicinska insatser som är hälso- och sjukvårdens ansvar, ibland är det en social insats som sysselsättning eller boende som är socialtjänstens ansvar. Det åligger båda huvudmännen att tydliggöra de interna ansvarsförhållandena, mellan närsjukvård och specialistvård om t ex läkarundersökning enligt 9 § LVM, eller mellan individ- och familjeomsorg och kommunpsykiatri.

Vid större verksamhetsförändringar är huvudmännen skyldiga att informera varandra i god tid, enligt principerna i den generella överenskommelsen om samverkan, se Inledning.

7. Länsövergripande verksamhet

Beroendecentrum är en specialistklinik med ett länsansvar för personer med både psykisk ohälsa/sjukdom och missbruk eller beroende. I länet finns särskild rutin för ansvarsfördelning mellan Beroendecentrum och andra delar av sjukvården, samt överenskommelser mellan kommunerna och Beroendecentrum avseende:

- Tillnyktring (TNE)
- Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT), länsstyrelsen ansvarig.
- Maria Ungdom, med Örebro kommun

Ytterligare specialöverenskommelser kan tillkomma.

Beroendecentrums brukarråd är länsövergripande. Brukarrådet bör vara delaktigt vid större verksamhetsförändringar.

8. Tvister

Enligt den övergripande *Överenskommelse om samverkan inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, elevhälsa, e-hälsa och kunskapsstyrning mellan Region Örebro län och kommunerna i Örebro län* ska samverkan mellan huvudmännen baseras på tillit. Om tvist i ansvarsfrågan ändå skulle uppstå löses den i första hand mellan chefsnivå närmast över den där tvisten uppstått, och vid behov på chefsnivå över den. I andra hand tas frågan, endast principiellt, upp i samverkansorganisationens chefsgrupp.

Varje huvudman ansvarar för avvikelshantering i den egna organisationen. En gemensam avvikelshantering skapas tillsammans, i syfte verksamhetsförbättring.

9. Giltighet och uppföljning

Överenskommelsen om samverkan mellan Region Örebro län och kommunerna i Örebro län kring personer med riskbruk, missbruk och beroende är beslutad i *Chefsgrupp för samverkan för social välfärd samt vård och omsorg. Specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg* har ställt sig bakom överenskommelsen. Överenskommelsen gäller tills vidare.

Målen i överenskommelsen följs upp årligen i lokal arbetsgrupp missbruk. Välfärd och folkhälsa ansvarar för uppföljningen.